

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

ZIŅOJUMS PAR DIVPUSĒJĀ UN TRĪSPUSĒJĀ SOCIĀLĀ DIALOGA ATTĪSTĪBU LATGALES REĢIONĀ

2014.gada I pusgads

Ziņojumu sagatavoja:
Latvijas Darba devēju konfederācijas
Reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore
Latgales reģionā
Skaidrīte Baltace

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr.1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

Rēzekne, 2014.gada jūlijā

© Latvijas Darba devēju konfederācija

Saturs

IEVADS.....	3
1. DIVPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS	5
1.1. Reģionā izveidotās uzņēmēju biedrības, darba devēju organizācijas, to raksturojums, darbība, aktivitātes izvērtējums	5
1.2. Arodbiedrību organizācijas reģionā	8
1.3. Sadarbība formas starp darba devēju organizācijām un arodbiedrībām reģionā	9
1.4. Ja reģionā nav divpusējo konsultatīvo mehānismu, tad kāda ir darba devēju organizāciju un arodbiedrību atvērtība sociālā dialoga īstenošanai.....	9
1.5. Koplīgumu skaits reģiona uzņēmumos. Koplīgumu raksturojums.....	10
1.6. Secinājumi par sociālā dialoga situāciju reģionā.....	12
2. TRĪSPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS. REĢIONĀ DARBOJOŠĀS TRĪSPUSĒJĀS KONSULTATĪVĀS PADOMES, TO RAKSTUROJUMS, DARBĪBA, AKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS	13
2.1. Daugavpils Trīspusējā konsultatīvā padome	13
2.2. Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome.....	14
3. LDDK LATGALES REĢIONA DARBA DEVĒJU KONSULTATĪVĀ CENTRA INICIATĪVAS	15
3.1. LDDK pārstāvniecība valsts un pašvaldību institūcijās reģionā	15
3.2. Organizētie pasākumi un to efektivitātes novērtējums	15
3.3. SVID analīze	17
3.4. Izvirzītās prioritātes un darba uzdevumi nākamajam pārskata periodam (2014. gadam): ...	18
3.5. Aktuālie jautājumi un problēmas uzņēmumu skatījumā	18

IEVADS

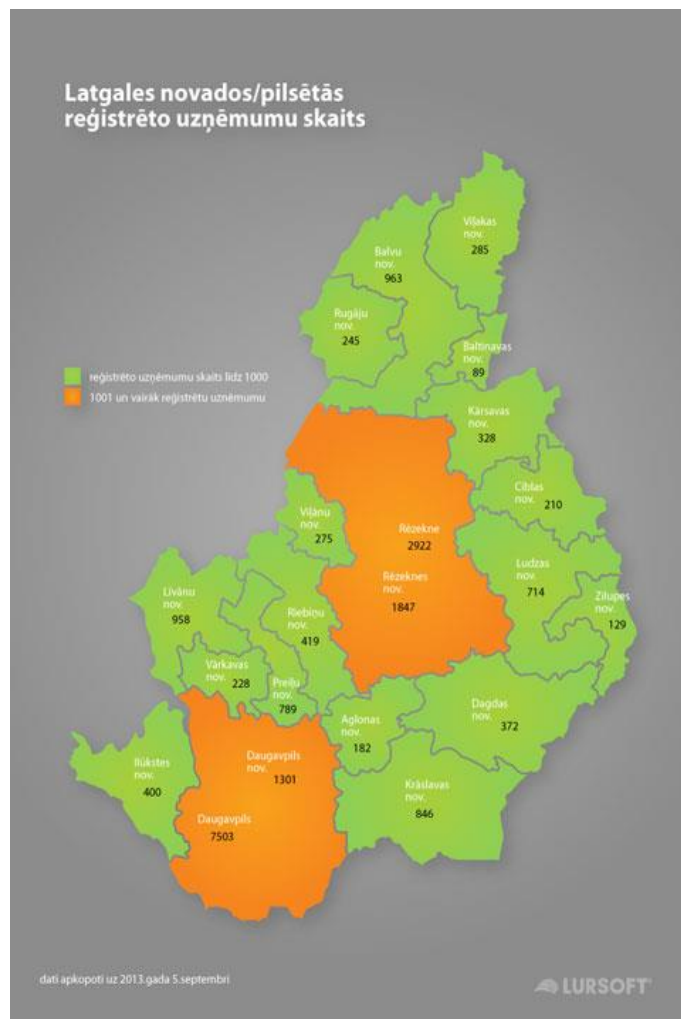
Pēc pašreizējā administratīvā iedalījuma Latgales reģionā ietilpst 19 novadi – Aglonas novads, Baltinavas novads, Balvu novads, Ciblas novads, Dagdas novads, Daugavpils novads, Ilūkstes novads, Kārsavas novads, Krāslavas novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Preiļu novads, Rēzeknes novads, Riebiņu novads, Rugāju novads, Vārkavas novads, Viļakas novads, Viļānu novads, Zilupes novads un divas republikas nozīmes pilsētas – Rēzekne un Daugavpils. Kopējā reģiona platība sastāda 14 547 kvadrātkilometri, kas ir 22,52 procenti no visas Latvijas teritorijas.

Saskaņā ar Latvijas informācijas tehnoloģiju uzņēmuma Lursoft 2013. gada septembrī veikto pētījumu par uzņēmējdarbības vidi Latgales reģionā secināts, ka kopējās uzņēmējdarbības tendences Latgales reģionā pēckrīzes periodā ir pozitīvas.*

*(skat. <http://www.lursoft.lv/press/2013/09/30/Kopejas-uznemejdarbibas-tendences-Latgale-ir-pozitivās>)

2010. gadā Latgalē bija reģistrēti 12 284 uzņēmumi, bet jau nākamajā gadā Latgalē reģistrēto uzņēmumu kopējais skaits bija pieaudzis par 20,96%, un turpina augt. 2012. gadā reģionā reģistrēti 15 579 uzņēmumi. Liela daļa no reģistrētajiem uzņēmumiem ir mazkapitāla SIA. Vadošās uzņēmējdarbības nozares novadā ir jauktā lauksaimniecība un kravu pārvadājumi pa autoceļiem, populārākās darbības sfēras Latgalē ir arī mazumtirdzniecība un nekustamā īpašuma pārvaldīšana un izīrēšana.

Vidējais apgrozījums uz vienu uzņēmumu Latgales reģionā 2012. gadā bija 13,289 tūkst. latu.

1. attēls: Latgales novados/pilsētās reģistrēto uzņēmumu skaits, avots www.lursoft.lv

Lielākie Latgalē reģistrētie uzņēmumi pēc apgrozījuma 2012.gadā:

- SIA Mamas D (Daugavpils) – 70,110 milj.Ls;
- SIA Euro Energo Company (Daugavpils) – 33,531 milj.Ls;
- AS Daugavpils Lokomotīvu Remonta Rūpnīca (Daugavpils) – 30,591 milj.Ls;
- SIA SKINEST LATVIJA (Daugavpils) – 27,622 milj.Ls;
- AS Preiļu siers (Preiļu novads) – 26,616 milj.Ls;
- SIA INTERGAZ (Daugavpils) – 25,524 milj.Ls;
- SIA RĒZEKNES GAĻAS KOMBINĀTS (Rēzekne) – 24,136 milj.Ls;
- AS Daugavpils siltumtīkli (Daugavpils) – 21,537 milj.Ls;
- SIA ANTARIS (Daugavpils) – 21,034 milj.Ls;
- SIA VEREMS (Rēzeknes novads) – 17,068 milj.Ls.

Lielākie Latgalē reģistrētie uzņēmumi pēc peļņas 2012.gadā:

- SIA LatRosTrans (Ilūkstes novads) – 11,818 milj.Ls;
- SIA VEREMS (Rēzeknes novads) – 1,925 milj.Ls;
- SIA Z-Light (Līvānu novads) – 1,227 milj.Ls;
- SIA LEAX Rēzekne (Rēzeknes novads) – 888,646 tūkst.Ls;/li>
- SIA AXON CABLE (Daugavpils) – 883,288 tūkst.Ls;
- SIA VLAKON (Viļānu novads) – 877,777 tūkst.Ls;
- SIA LATTEPS (Daugavpils) – 787,722 tūkst.Ls;
- AS Daugavpils Lokomotīvu Remonta Rūpnīca (Daugavpils) – 664,015 tūkst.Ls;
- SIA Līvānu kūdras fabrika (Līvānu novads) – 642,074 tūkst.Ls;
- SIA ZELTA ZEME (Līvānu novads) – 636,802 tūkst.Ls.

Vidējais darbinieku skaits Latgales uzņēmumos pēdējos gados ir palicis nemainīgs. Vidēji vienā uzņēmumā ir 2–3 nodarbinātie. Apkopojot datus par Latgales lielākajiem darba devējiem, Lursoft secinājis, ka no TOP 10 uzņēmumiem 7 reģistrēti Daugavpilī, savukārt atlikušie – Rēzeknē un novadā.

Lielākie Latgalē reģistrētie uzņēmumi pēc darbinieku skaita 2012.gadā:

- SIA Daugavpils reģionālā slimnīca (Daugavpils) – 1 416 darbinieki;
- SIA ANTARIS (Daugavpils) – 683 darbinieki;
- VSIA Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca (Daugavpils) – 605 darbinieki;
- SIA RĒZEKNES SLIMNĪCA (Rēzekne) – 540 darbinieki;
- SIA Daugavpils autobusu parks (Daugavpils) – 484 darbinieki;
- SIA Daugavpils dzīvokļu un komunālās saimniecības uzņēmums – 418 darbinieki;
- SIA AXON CABLE (Daugavpils) – 410 darbinieki;
- SIA RĒZEKNES GAĻAS KOMBINĀTS (Rēzekne) – 410 darbinieki;
- AS Ditton pievadkēžu rūpnīca (Daugavpils) – 337 darbinieki;
- SIA VEREMS (Rēzeknes novads) – 325 darbinieki.

* Latgales reģiona ekonomiskās vides attīstības apkopotie dati par 2013. gadu uz šī pārskata sagatavošanas brīdi nav pieejami.

1. DIVPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS

1.1. Reģionā izveidotās uzņēmēju biedrības, darba devēju organizācijas, to raksturojums, darbība, aktivitātes izvērtējums

Rēzeknes Uzņēmēju biedrība

Biedrība ir 2009. gada novembrī dibināta nevalstiska darba devēju organizācija, lai nodrošinātu Rēzeknes pilsētas un novada uzņēmēju interešu pārstāvniecību un dialoga veidošanu ar valsts institūcijām, pašvaldībām un starptautiskām organizācijām. Biedrības biedri pārstāv 27 dažādu nozaru komercsabiedrības, izglītības un finanšu institūcijas, tajā skaitā apstrādes rūpniecību (*Verems, Nook Ltd, Baltiks East, LEAX Rēzekne, Larta1*), pārtikas, gaļas un graudu pārstrādes nozari (*Rēzeknes Gaļas kombināts, Rēzeknes Dzirnāviņš, DFD*), transporta, sabiedrisko un citu komercpakalpojumu jomu (*Rēzeknes Autobusu parks, Grand Latgale, Darījumu nams, Dzietī, Dekom, Zeize, MS-IDI, u.c.*), būvniecību (*Rall, Veidņi.lv, MTL&DaVisko*), un tostarp arī vienus no patlaban lielākajiem darba devējiem pilsētā un novadā. Biedrības biedri ir arī Rēzeknes Augstskola, *Nordea bank Finland Plc* Latvijas filiāles Rēzeknes Klientu apkalpošanas centrs, AS "Swedbank", biedrība Biedrība "Izglītības un sociāla atbalsta centrs "Livonija", mācību centrs "Austrumi", LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga eksperte Latgales reģionā Skaidrīte Baltace. 2014. gada I pusgadā biedrībai pievienojies viens jauns biedrs – mācību centrs SIA "BUTS". Biedrības pārstāvētajās komercsabiedrībās nodarbināti vairāk nekā 1760 strādājošie. Koplīgumi aptver 37% no nodarbināto skaita Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvētajos uzņēmumos (kopējais nodarbināto skaits 1760, trijos uzņēmumos noslēgtie koplīgumi aptver 657 darbiniekus, t.sk. divos uzņēmumos koplīgumi noslēgti ar arodorganizācijām, vienā uzņēmumā ar darba devēju pilnvaroto pārstāvi).

Lai aktīvi piedalītos politikas plānošanas, ieviešanas un uzraudzības jomā, biedrība 2010. gada sākumā ir iestājusies LDDK.

No 2010. gada 10. septembra biedrība ir LDDK deleģēts darba devēju pārstāvis Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē.

Biedrības darbības mērķu un uzdevumu īstenošanai izveidota stabila biedrības organizatoriskā struktūra – biedrības uzraudzības institūcija ir biedrības Padome, kas sastāv no deviņiem Padomes locekļiem; biedrības pārvaldes jeb izpildinstitūcija ir biedrības valde, kas sastāv no viena valdes locekļa. Biedrības biedru darba sanāksmes tiek sasauktas ne retāk kā reizi mēnesī. Biedrības biedru sapulces notiek ne retāk kā vienu reizi pusgadā.

2. attēls: Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvji un LDDK sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā uzņēmējaisabiedrību izstādes "Rēzeknes Uzņēmējs" atklāšanā 10.10.2013. Foto no uzņēmēju biedrības.

Biedrības kapacitātes stiprināšanai izstrādāti un īstenoti Eiropas Sociālā fonda (ESF) līdzfinansētie projekti. No 2010. gada septembra līdz 2011. gada 31. augustam biedrība īstenoja projektu „Nevalstisko organizāciju veiksmīgas sadarbības pieredzes pārnese un Latgales uzņēmēju biedrību administratīvās kapacitātes stiprināšana” (projekta Nr. 1DP/1.5.2.2.2/10/APIA/SIF/136/10) Eiropas Sociālā fonda darbības programmā „Cilvēkresursi un nodarbinātība” (sadarbībā ar „Balvu uzņēmējdarbības atbalsta klubu „KRAMS”” un biedrību „Ludzas amatnieks”). No 2012. gada janvāra līdz oktobrim biedrība īstenoja otro projektu ESF līdzfinansētajā apakšaktivitātē „Nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšana” (projekta Nr. 1DP/1.5.2.2.2/11/APIA/SIF/184/47), kura ietvaros notika apmācības projektu vadībā, tika pilnveidotas zināšanas projektu vadības grāmatvedībā; mērķa grupai nodrošināti semināri, lai pilnveidotu zināšanas, iemaņas un prasmes, kas nepieciešamas efektīvākai līdzdalībai Eiropas Savienības (ES) politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanā. Projekts īstenots sadarbībā ar „Balvu uzņēmējdarbības atbalsta klubu „KRAMS”” un biedrību „Daugavpils novada uzņēmēju padome”.

Biznesa atbalstam Rēzeknes Uzņēmēju biedrība sadarbībā ar LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvo centru organizē uzņēmējdarbības daudznozaru izstādi “Rēzeknes Uzņēmējs” (ik gadu rudenī) un profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstādi “Izglītība un Karjera” (ik gadu pavasarī).

Pārskata periodā 2014. gada 27. martā notika biedrības organizētā profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstāde “Izglītība un Karjera”, kurā piedalījās vairāk nekā 10 mācību iestādes. Partnerībā ar LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvo centru skolu jauniešiem un augstskolu studentiem tika rīkotas tematiskās diskusijas – tikšanās ar uzņēmējiem (pārtikas pārstrāde un sabiedriskā ēdināšana; finanses un banku pakalpojumi; ražošana un metālapstrāde; IT un radošās industrijas).

3. attēls: Profesionālās un augstākās izglītības iestāžu izstāde “Izglītība un Karjera”.
Foto no Rēzeknes Uzņēmēju biedrības, 2014. gada marts.

Biedrība aktīvi sadarbojas ar radniecīgām darba devēju organizācijām citos reģionos. 2012. gada janvārī biedrības pārstāvji piedalījās vizītē Cēsīs, kur tikās Zemgales un Vidzemes uzņēmēju organizācijas. 2012. gada aprīlī Rēzeknes Uzņēmēju biedrībā pieredzes apmaiņā bija Talsu Komersantu klubs, bet 2012. gada maijā – Jūrmalas, Mārupes un Rīgas uzņēmēju biedrību pārstāvji. 2013. gada 23. augustā Rēzeknes Uzņēmēju biedrība organizēja reģionālo darba devēju organizāciju pasākumu Latgalē, kurā piedalījās ap 80 uzņēmēji no visas Latvijas, t.sk. uzņēmēji no Jelgavas Ražotāju un tirgotāju asociācijas, Jēkabpils Uzņēmēju biedrības, Uzņēmēju kluba “Bauska 97”, biedrības “Mārupes uzņēmēji”, Rīgas Uzņēmēju biedrības, Cēsu Uzņēmēju kluba un biedrības “Līvānu novada uzņēmēji”.

4. attēls: Preiļu novada uzņēmēju un pašvaldības pārstāvju vizīte Rēzeknē, metālapstrādes uzņēmuma SIA RKF "NOOK, Ltd" apmeklējums.

Foto no LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra, 2014. gada aprīlis.

2014. gada I pusgadā Rēzeknes Uzņēmēju biedrība pieredzes apmaiņas vizītē Rēzeknē uzņēma Preiļu novada uzņēmējus (aprīlī), kā arī piedalījās Latvijas reģionālo darba devēju organizāciju sanāksmē Jelgavā.

5. attēls: Reģionālo darba devēju organizāciju sanāksme Jelgavā, Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un LDDK pārstāvji. Foto no LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra, 2014. gada jūnijs.

Vairāk par Rēzeknes Uzņēmēju biedrības aktivitātēm skat. mājas lapā www.reub.lv.

Biedrība "Līvānu novada uzņēmēji"

Ar LDDK sociālā dialoga koordinatores Latgales reģionā atbalstu un izmantojot Rēzeknes Uzņēmēju biedrības veiksmīgo attīstības piemēru, 2013. gada jūlijā izveidota jauna uzņēmēju organizācija – biedrība "Līvānu novada uzņēmēji". Biedrību dibinājuši 12 uzņēmēji, t.sk. "Līvānu Kūdras fabrika", "Līvānu Mājas un logi", "Sencis", ArGaumi", u.c. Biedrība aktīvi līdzdarbojas reģionālo darba devēju organizāciju pasākumā Rēzeknē 2013. gada augustā, attīstījusi pieredzes apmaiņu ar Bauskas uzņēmēju klubu, sadarbojas ar pašvaldību uzņēmējdarbības konsultatīvajā padomē.

5. attēls: Biedrības “Līvānu novada uzņēmēji” pārstāvji reģionālo darba devēju organizāciju sanāksmē Jelgavā. Foto no LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra, 2014. gada jūnijs.

Citas darba devēju organizācijas Latgales reģionā, kurām nepieciešama darbības kapacitātes stiprināšana, jo pārskata periodā aktīva darbība nav notikusi:

- Biedrība “Balvu novada uzņēmējdarbības atbalsta klubs “KRAMS”” (dibināta 1996. gadā);
- Biedrība “Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padome” (dibināta 1998. gadā);
- Biedrība “Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācija” (DUAA) (dibināta 2006. gadā);
- Biedrība “Daugavpils novada uzņēmēju padome”;
- Biedrība “Daugavpils novada uzņēmēju padome” (dibināta 2010. gadā).

Preiļu novadā darba devēju organizācija / uzņēmēju biedrība nav dibināta, bet uzņēmēju savstarpējā sadarbība un sadarbība ar pašvaldību veiksmīgi tiek īstenota ar Preiļu novada uzņēmējdarbības centra starpniecību (vadītāja Ineta Liepniece). Preiļu novadā no 2011. Līdz 2013. gadam darbojās Preiļu novada Pisoniskās sabiedrības konsultatīvā komisija, kurā bija gan uzņēmēji, gan citu nevalstisko organizāciju pārstāvji. Patlaban pašvaldības vadība un uzņēmēji vienojušies par konkrētu mērķgrupu sadarbību.

1.2. Arodbiedrību organizācijas reģionā

Informācija par arodbiedrību organizācijām reģionā iegūstama tiešās konsultācijas ar darba devējiem un darba devēju organizācijām, kā arī sadarbībā ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) reģiona arodbiedrību centriem un LBAS īstenotā ESF līdzfinansētā projekta “Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana” (2009.–2015. gads) ietvaros izveidotajiem konsultatīvajiem centriem). Daugavpilī darbojas arī LBAS konsultatīvais centrs darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumos.

LBAS reģiona arodbiedrību centri Latgales reģionā (kas ir LBAS dalīborganizāciju brīvprātīga apvienība) darbojas Daugavpilī (vadītājs Valentīns Gradkovskis, *Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca*) un Rēzeknē (vadītāja Janīna Staudža, Rēzeknes pilsētas domes Izglītības pārvalde, arodbiedrību dalībpusē vadītāja Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē).

Uz šo pārskata periodu detalizēta informācija par arodbiedrību organizācijām reģionā nav apkopota. Uzskatāms, ka tā ir LBAS reģionālo sociālā dialoga koordinators kompetencē. Sociālā dialoga un sadarbības pilnveidošanai turpmākajā pārskata periodā organizējama datu apkopošana un savstarpējā apmaiņa.

1.3. Sadarbība formas starp darba devēju organizācijām un arodbiedrībām reģionā

Sadarbība starp darba devēju organizācijām un arodbiedrībām Latgales reģionā īstenojas trīspusējās konsultatīvajās padomēs Rēzeknē un Daugavpilī. Abu konsultatīvo padomju izveides procesā 2010. gadā īstenoja sekmīga sadarbība ar LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore. LBAS reģiona arodbiedrību centri identificēja sadarbības partnerus un deleģējot pārstāvjus arodbiedrību dalībpusēi trīspusējās konsultatīvajās padomēs vadījās no datiem par aktīvajām reģiona arodorganizācijām, pārstāvēto darbinieku skaita un dalības LBAS un iekļaušanās sociālā dialoga procesā.

Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē 2010.-2011. gadā arodbiedrību dalībpusēi pārstāvēja: Valentīns Gradkovskis (LBAS reģiona arodbiedrību centrs Daugavpilī), Andris Samušs (Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrības koordinators), Jevģēnijs Servuts (Celtnieku arodbiedrības priekšsēdētājs), Anna Junele (Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrība (LIZDA) Daugavpils pilsētas izglītības darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja), Inna Griņoka (Latgales arodbiedrību darba reģionālais koordinators).

Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvajā padomē arodbiedrību dalībpusēi pārstāvētas šādas arodorganizācijas: Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrība (LIZDA) (Rēzeknes pilsētas domes Izglītības pārvalde Janīna Staudža), Latvijas Meža nozares arodbiedrība (RSEZ SIA "Verems" arodorganizācija, Dzidra Stivka), Veselības aprūpes un medicīnas darbinieku arodbiedrība (SIA „Rēzeknes Slimnīca” arodbiedrība, Izolde Aņiskoviča, no 2013. gada), Austrumlatgales virsmežniecības darbinieku arodbiedrība (Aigars Spalviņš, Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un finanšu darbinieku arodbiedrība (LVIPUFDA) (Nodarbinātības valsts aģentūras Rēzeknes filiāles pārstāve, Inna Saliniece, no 2013. gada).

Arodorganizāciju pārstāvniecība trīspusējās konsultatīvajās padomēs parāda tendenci, ka Daugavpilī sociālais doialogs tiek īstenots ar reģiona arodbiedrību centra un reģionālā koordinatora starpniecību, savukārt Rēzeknē sadarbības partneri ir vietējo arodorganizāciju pārstāvji.

Darba procesā tiek nodrošināta regulāra informācijas apmaiņa ar LBAS koordinatoriem Latgales reģionā. Sadarbības ietvaros LBAS ir piedalījušies Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra rīkotajā pasākumā "Rēzeknes Uzņēmējs" (uzņēmējsabiedrību izstāde) 2010. gada 10. septembrī, kad Rēzeknē tika parakstīta vienošanās par trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi. LBAS pārstāvji piedalījušies arī pasākumā – izstādē "Rēzeknes Uzņēmējs 2012" oktobrī.

Pārskata periodā 2014. gada I pusgdadā darba devēju organizāciju un arodbiedrību sadarbības kopīgi pasākumi nav īstenoti.

1.4. Ja reģionā nav divpusējo konsultatīvo mehānismu, tad kāda ir darba devēju organizāciju un arodbiedrību atvērtība sociālā dialoga īstenošanai

Divpusējās konsultatīvās padomes (tradicionālajā izpratnē kā darba devēju un arodbiedrību sadarbības mehānisms) Latgales reģionā nav izveidotas. Viens no šķēršļiem šāda konsultāciju mehānisma iedibināšanai ir partneru trūkums. Ja lielajās pilsētās (nacionālas nozīmes reģionālajos centros) Latgales reģionā Rēzeknē un Daugavpilī pastāv gan darba devēju organizācijas, gan arodbiedrību reģionālie centri, tad novadu centros, piemēram, Preiļos, Līvānos u.c., nav izteiktu sociāli aktīvu arodorganizāciju apvienības un darba devēju organizācijas.

Darba devēju (uzņēmēju) sadarbības īstenošanai ar vietējām pašvaldībām novadu pašvaldībās darbojas uzņēmēju (vai uzņēmējdarbības) konsultatīvās padomes.

Latgales reģionā šādas uzņēmēju konsultatīvās padomes izveidotas Ludzas novadā, Daugavpils novadā, Balvu novadā, Rēzeknes novadā un Līvānu novadā. Rēzeknes pilsētas pašvaldībā papildus Trīspusējai konsultatīvajai padomei izveidota arī Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisija. Vairākās pašvaldībās pēc 2013. gada vietējo pašvaldību vēlēšanām notikušas izmaiņas komisiju sastāvā. Konsultatīvās padomes darbojas saskaņā ar pašvaldības apstiprinātu nolikumu, galvenokārt 10-15 pārstāvju sastāvā, pārstāvēti novadā tradicionālu uzņēmējdarbības nozaru uzņēmumi, kā arī pašvaldības attīstības plānošanas vai uzņēmējdarbības veicināšanas speciālisti. Par aktīvākajām Latgales reģiona uzņēmēju konsultatīvajām institūcijām var uzskatīt uzņēmēju konsultatīvās padomes Ludzā, Līvānos, Rēzeknē.

Pēc 2013. gada 1. jūnija Pašvaldību vēlēšanām tika atjaunota Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisija. Tā tika izveidota 2009. gadā un aktīvi darbojās 2009.-2010. gadā. Diemžēl līdzšinējais komisijas darbs bija vairāk informatīvs, nevis vērsts uz konkrētiem priekšlikumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanai. 12.07.2013. jaunievēlētajā Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas, attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisijā darbojas 11 pārstāvji, tostarp dažādu nozaru uzņēmumu vadītāji, t.sk. arī pašvaldības komercsabiedrību vadītāji un deputāti, arī LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā. Pēc Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisijas iniciatīvas 2014.gada I pusgadā izsludināts uzņēmējdarbības projektu līdzfinansēšanas konkurss no Rēzeknes pilsētas domes Attīstības fonda. Tā mērķis ir sniegt atbalstu projektiem, kas saistīti ar uzņēmējdarbības attīstību un jaunu darba vietu veidošanos Rēzeknē, radot inovatīvus ar paaugstinātu pievienoto vērtību produktus un pakalpojumus, kas veicina esošās saimnieciskās darbības attīstību un dažādošanu. Kopējais no Attīstības fonda šim mērķim paredzētais finansējuma apmērs ir EUR 11 tūkstoši, atbalsts vienam projektam ir EUR 2500.

Uzņēmēju / uzņēmējdarbības komisijas kā konsultatīvās institūcijas ir piemērots un ekonomiskajai videi atbilstošs sadarbības veids ar vietējo pašvaldību. Kā vienu no šķēršļiem arod biedrību puses iesaistei konsultatīvajās padomēs uzņēmēji tradicionāli min arodorganizāciju trūkumu vietējā līmenī, kā arī pārstāvniecības leģitimitāti, jo esošajām arodorganizācijām esot neliels biedru skaits.

1.5. Koplīgumu skaits reģiona uzņēmumos. Koplīgumu raksturojums.

Jautājumi par darba koplīgumiem konsultācijās par sociālā dialoga attīstību vai konsultatīvajās padomēs dienaskārtībā nav bijuši prioritāti. Veicot konsultēto uzņēmumu aptauju parādās raksturīga tendence, ka koplīgumi noslēgti galvenokārt valsts un pašvaldību iestādēs, veselības aprūpes un izglītības iestādēs. Ražošanas uzņēmumos koplīgumi tiek slēgti uzņēmumos, kur ir izveidojušās sociālā dialoga tradīcijas.

Piemēram, Rēzeknes Uzņēmēju biedrības biedru 27 uzņēmumos nodarbināti vairāk nekā 1760 strādājošie. Koplīgumi aptver 37% no nodarbināto skaita Rēzeknes Uzņēmēju biedrības pārstāvētajos uzņēmumos (kopējais nodarbināto skaits 1760, trijos uzņēmumos noslēgtie koplīgumi aptver 657 darbiniekus, t.sk. divos uzņēmumos koplīgumi noslēgti ar arodorganizācijām, vienā uzņēmumā ar darba ņēmēju pilnvaroto pārstāvi).

LBAS izveidotajā elektroniskajā datu bāzē par darba koplīgumiem un ģenerālvienošanos nozarēs www.kopligumi.lv reģistrēti vairāki Latgales reģiona uzņēmumi un iestādes, t.sk. arī uzņēmumi, kuri nav pārstāvēti darba devēju organizācijās un uzņēmēju konsultatīvajās padomēs, galvenokārt pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, valsts institūcijas, izglītības un veselības aprūpes

iestādes, un tikai dažas komercsabierības, piemēram, Rēzeknes kokapstrādes uzņēmums *Verems*, Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīca, u.c.

Darba devējiem nākotnē varētu būt aktuāls un motivējošs jautājums par priekšrocībām (piemēram, nodokļu diferencēšanu) uzņēmumos/institūcijās, kuros noslēgti darba koplīgumi.

Aktuālās informācijas apzināšanai par noslēgtajiem darba koplīgumiem, darba koplīgumu slēgšanas tendences reģionā, to lomu un nozīmi sociālā dialoga attīstības procesos 2014. gada janvārī – martā veikta LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra uzņēmumu/darba devēju aptauja, lai iegūtu korektus datus par reģionā noslēgto koplīgumu skaitu un aptverto darbinieku skaitu. Papildus tam tika noskaidrots uzņēmēju viedoklis par Eiropas Savienības (ES) fondu apguvi, pieredzi un plāniem apgūstot ES finansējumu, kā arī sadarbību ar darba devēju organizācijām un darbaspēka pieejamību. Visa anketās sniegtā informācija tika izmantota tikai apkopotā veidā. Aptaujas veids: elektroniski aizpildītās un atsūtītās anketas, telefonintervijas. Aptaujas veikšanas fokusa grupa: Latgales reģiona uzņēmumi, kuros nodarbināti 50 un vairāk darbinieki (datu avots: *Lursoft*).

Kopumā Latgales reģionā atlasīto un kritērijam atbilstošu uzņēmumu skaits ir 155, kuros kopumā nodarbināti 20 099 darbinieki. Uzsākot aptauju, elektroniski tika izsūtītas 155 aptaujas anketas. Divu nedēļu laikā e-pastā tika saņemtas 13 aizpildītas aptaujas anketas. Telefoniski tika aptaujāti 65 uzņēmumi. Tādējādi kopā aptaujāto uzņēmumu skaits Latgales reģionā ir 79 uzņēmumi, kuros kopā nodarbināti 11 895 darbinieki, t.i. vairāk nekā puse no noteiktās mērķgrupas uzņēmumiem.

No aptaujātajiem 79 uzņēmumiem, kuros saņemtas atbildes uz anketas jautājumiem, koplīgumi vai vienošanās ar darbinieku pilnvaroto pārstāvi noslēgti 39 uzņēmumos. Kopējā tendence: koplīgumi galvenokārt tiek slēgti pašvaldības kapitālsabiedrībās un veselības aprūpes iestādēs, tikai daži no aptaujātajiem uzņēmumiem pārstāv mazumtirdzniecības nozari, rūpniecisko ražošanu, pārtikas ražošanu u.c. tautsaimniecības nozares (skat. aptaujas datu apkopojumu pielikumā).

Aptaujā saņemts arī darba devēja viedoklis par to, ka koplīgumam nav nozīmes, jo Darba likumā un Darba līgumā ar darbinieku jau ir iekļautas sociālās garantijas darbiniekam un darba devēja atbildība par to izpildi.

Gandrīz visos uzņēmumos, kuros noslēgts darba koplīgums, darbojas arodbiedrības un vien atsevišķos gadījumos vienošanās tiek slēgtas ar darba devēju pilnvaroto pārstāvi. Lai gan dažos uzņēmumos, t.sk. pašvaldības kapitālsabiedrībās un veselības aprūpes iestādēs, ir arodbiedrības, bet nav koplīguma.

Būtiskākie jautājumi, kas ietverti darba koplīgumā ir šādi: noteikta gada prēmiju/piemaksu aprēķināšanas kārtība, pabalstu izmaksas kārtība, utml. jautājumi. Kādā no uzņēmumiem koplīgums paredz apmaksātu papildus atvaļinājuma dienu piešķiršanu darbiniekiem, kuri piekopi veselīgu dzīvesveidu un nesmēķē. Vēl kādā no Latgales reģiona uzņēmumiem darba devējs procentuālā apmērā no darbinieka algas regulāri veic iemaksas lojalitātes fondā, kas veido uzkrājumu bankā, darbiniekam šie līdzekļi pieejami pēc 3 gadu termiņa.

Darba koplīgumu termiņš ir atšķirīgs. Ir uzņēmumi, kuros koplīgumi tiek slēgti uz vienu gadu, ir arī tādi, kuros koplīgums ir beztermiņa, bet ar iespēju to pārskatīt pēc pušu ierosinājuma. Galvenokārt koplīgumi tiek slēgti uz vienu kalendāro gadu, retāk koplīguma termiņš ir 2 gadi (vairāki darba devēji sniedza atbildes, ka koplīguma termiņš ir 2015. gada 31. decembrim), tikai daži no aptaujātajiem uzņēmumiem sniedza atbildi, ka koplīgums tiek slēgts uz 3 gadiem.

Uzņēmējsabiedrībās, kurās ir noslēgti koplīgumi, aptaujātie uzņēmēji apstiprina, ka plāno atjaunot/pagarināt koplīgumu termiņu vai slēgt jaunu koplīgumu arī turpmāk pēc noteiktā koplīguma termiņa beigām.

Kopumā aptaujas rezultāti uzrāda, ka darba koplīgums aptver 68,76% nodarbināto aptaujātajos uzņēmumos (39 uzņēmumi ar kopējo nodarbināto skaitu 11 895 darbinieki).

Uzņēmēji aptaujā norādījuši, ka ir dažādu darba devēju organizāciju biedri, tajā skaitā nozaru asociācijās un reģionālajās darba devēju organizācijās, piemēram, Latvijas Slimnīcu biedrība, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija, Rēzeknes Uzņēmēju biedrība, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Latvijas kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija, Latvijas Siltumuzņēmumu asociācija, Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācija, Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija, Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija, asociācija "Latvijas mēbeles", asociācija "Latvijas Auto", u.c.

* Darba koplīgums – lokāls normatīvais akts – rakstveida vienošanās, ko likumā noteiktajā kārtībā reģistrētas arodorganizācijas (vai darbinieku pilnvarotie pārstāvji, ja šādu arodorganizāciju nav) slēdz ar darba devēju par darba, tā samaksas noteikumiem un sociālajām garantijām.

** Darba likums nosaka, ka darba koplīgumā puses vienojas par noteikumiem, kas regulē darba tiesisko attiecību saturu, ir īpaši darba samaksas un darba aizsardzības organizāciju, darba tiesisko attiecību nodibināšanu un izbeigšanu, darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu, kā arī darba kārtības, darbinieku sociālās aizsardzības un citus ar darba tiesiskajām attiecībām saistītus jautājumus, un nosaka savstarpējās tiesības un pienākumus.

1.6. Secinājumi par sociālā dialoga situāciju reģionā

Reģionā sociālais dialogs ir nepietiekami attīstīts. Iespējams, darba devēju iesaistei nacionāla līmeņa sociālajā dialogā šķērslis ir ģeogrāfiskais attālums līdz galvaspilsētai, kā arī nevienmērīgā ekonomiskā attīstība Latvijā, jo uzņēmējdarbība koncentrējas Rīgā. Tādējādi nozaru darba devēju organizācijas ir attālinātas no reģionu uzņēmējiem.

Nereti uzņēmēju konsultācijās ir nācies dzirdēt viedokli, ka nav vai ir maz pozitīvo piemēru uzņēmēju interešu lobēšanai nacionālajā līmenī, kā arī iebildumus par nozaru asociāciju un darba devēju organizāciju darbību lielo darba devēju/kompāniju interesēs, ar ko nevar konkurēt reģiona uzņēmumi, kas nodarbina līdz 50 strādājošos.

Reģiona darba devēju organizāciju sekmīga darbība atkarīga no LDDK koordinātoru iesaistes organizācijas ikdienas darbā, nodrošinot regulāru aktuālās informācijas sniegšanu par jautājumiem LDDK dienaskārtībā un citiem uzņēmējiem aktuāliem jautājumiem, koordinējot sadarbību ar radniecīgām organizācijām citos reģionos, nodrošinot pozitīvās pieredzes pārņemšanu.

Latgales reģionā sociālā dialoga attīstība jābalsta uz Rēzeknes un Daugavpils darba devēju organizācijām un partnerību ar arodorganizācijām šajās pilsētās, savukārt Latgales reģiona novadu pašvaldībās iespējams nodrošināt uzņēmēju sadarbību un līdzdalību pašvaldību attīstības plānošanā ar uzņēmējdarbības konsultatīvo padomju starpniecību, ja arodorganizācijas novados nav pietiekami spēcīgas.

2. TRĪSPUSĒJAIS SOCIĀLAIS DIALOGS. REĢIONĀ DARBOJOŠĀS TRĪSPUSĒJĀS KONSULTATĪVĀS PADOMES, TO RAKSTUROJUMS, DARBĪBA, AKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS

2.1. Daugavpils Trīspusējā konsultatīvā padome

Vienošanās par Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi tika parakstīta 2010. gada 17. februārī. Vienošanās pašvaldības vārdā parakstīja Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājs, arodbiedrību vārdā – Daugavpils arodbiedrību centra priekšsēdētājs, Daugavpils darba devēju vārdā – reģionālo darba devēju organizāciju un nozaru asociāciju pilnvarotie pārstāvji no Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācijas, Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes, Latvijas Būvnieku asociācijas (LBA) Daugavpils nodaļas, Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācijas un Latvijas Tirgotāju asociācijas. Padomē darbojās 5 pastāvīgie eksperti no Nodarbinātības Valsts aģentūras Daugavpils nodaļas, Daugavpils Universitātes, LDDK, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Daugavpils nodaļas, profesionālās izglītības iestādēm. Padomes darbu koordinēja Daugavpils pilsētas domes Biznesa nodaļa, kas arī nodrošina uzņēmēju sadarbību (koordinēšanu) ar pašvaldību, zināmā mērā pildot DDO funkcijas.

No darba devēju puses Daugavpils Trīspusējā konsultatīvajā padomē deleģēti Daugavpils Direktoru un uzņēmēju padomes (Pjotrs Savostjanovs), Daugavpils Uzņēmējdarbības attīstības asociācijas (Aleksandrs Daderko, kopš 2011. gada pārstāvis Jurijs Dovoreckis), Latvijas Tirgotāju asociācijas (Leonards Sprukts, Danuta), Latvijas Būvnieku asociācijas Daugavpils nodaļas (Josifs Reuts, Daugavpils Būvmehānizācija), Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes uzņēmumu asociācijas (Georgijs Sorokins, Ditton pievadķēžu rūpnīca) pārstāvji.

Ņemot vērā ļoti dažādo nozaru un reģionālo DDO pārstāvniecību, konsultatīvajā padomē nebija izteikts darba devēju puses vadītājs, atšķirībā no arodbiedrībām, kuras pārstāvēja LBAS Daugavpils arodbiedrību centrs. Aktīvāka pozīcija darba devēju pusē bijusi būvniecības uzņēmumu pārstāvjiem un metālapstrādes uzņēmumu pārstāvjiem.

Konsultatīvās padomes pārstāvji 2011. gadā apsekoja metālapstrādes nozares uzņēmumus Daugavpilī, kopumā vairāk nekā 30. Ziņojums par situāciju tika sniegts sanāksmē, aicinot attīstīt uzņēmumu savstarpējo sadarbību un kooperāciju, kas var sekmēt ekonomisko izaugsmi katrā atsevišķā uzņēmumā un nozarēs griezumā reģionā. Viens no secinājumiem bija uzņēmumu krasās atšķirības attiecībā uz darba vidi un darba apstākļiem, neatkarīgi no uzņēmuma lieluma.

Konsultatīvā padome aktīvāka priekšlikumu iesniegšanā bija 2010. gadā, bet 2011. gadā būtiski priekšlikumi netika izteikti, sēdes notika 1–2 reizes ceturksnī, jautājumi bija galvenokārt saistīti ar Daugavpils iniciatīvām, piemēram, gatavošanās Investīciju forumam, izstādēm utml.

Pozitīvi vērtējamās iniciatīvas:

- Daugavpils uzņēmēju apvienošana pārstāvībai nozīmīgās nozares izstādēs, piemēram, metālapstrādes uzņēmumu dalība izstādē „Techindustry” jau divus gadus pēc kārtas;
- Pašvaldība savā mājas lapā izveidojusi Daugavpils uzņēmumu katalogu – bezmaksas iespēja uzņēmējiem;
- 2011. gada 22.-23. septembrī notika Starptautisks investīciju forums un uzņēmējdarbības izstāde. Atzinība Daugavpils lielākajiem ražošanas uzņēmumiem, nodokļu maksātājiem.

2010. gadā noslēgtās Vienošanās par Daugavpils Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi termiņš ir beidzies, līdz ar 2013. gadā padome darbību neveica. Trīspusējā līguma atjaunošanai nepieciešams aktivizēt darba devēju puses pārstāvību, veidojot jaunu darba devēju organizāciju vai arī izvirzot pārstāvjus no nozaru asociācijām.

2.2. Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome

Vienošanās par Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes izveidi, lai kopīgi risinātu reģiona sociāli ekonomiskos un reģionālās attīstības jautājumus, parakstīta 2010. gada 10. septembrī. Vienošanās darba devēju vārdā parakstīja Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) prezidents Vitālijs Gavrilovs, arodbiedrību vārdā – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētājs Pēteris Krīgers, pašvaldību vārdā – Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksandrs Bartaševičs un novada domes priekšsēdētājs Monvīds Švarcs.

Rēzeknē pašvaldību dalībpusi pārstāv gan pilsētas, gan novada pašvaldība, ņemot vērā, ka novada administratīvais centrs ir Rēzeknes pilsētā, abām pašvaldībām ir kopīga iestāde “Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde” (biznesa atbalsta institūcija), kā arī to, ka vairāki ražošanas uzņēmumi, kas ir nozīmīgi darba devēji Rēzeknes reģionā, atrodas novada teritorijā, bet netālu no pilsētas administratīvās robežas. Diemžēl padomes darbā secināts, ka ir atsevišķi jautājumi, piemēram, pašvaldību attīstības programmas, kuru apspriešanai lietderīgi rīkot pilsētas pašvaldībai un novada pašvaldībai atsevišķas tematiskās diskusijas.

Dalībai padomē deleģēti pa pieci pārstāvji no katras dalībpusē (trīs pārstāvji no Rēzeknes pilsētas pašvaldības un divi pārstāvji no novada pašvaldības). LDDK deleģējusi darba devēju interešu pārstāvību Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un nozaru asociāciju uzņēmumu pārstāvjiem (Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija, Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācija, Latvijas Kokrūpniecības federācija, Autopārvadātāju asociācija „Latvijas Auto”). Arodbiedrības konsultatīvajā padomē pārstāv deleģētās personas no Latvijas Izglītības darbinieku arodbiedrības (LIZDA), Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un finanšu darbinieku arodbiedrība (LVIPUFDA) un kokapstrādes, medicīnas darbinieku un mežsaimniecības darbinieku arodbiedrības. Padomes sastāvā ir arī pieci eksperti, kas pārstāv Nodarbinātības Valsts aģentūru, Rēzeknes Speciālo ekonomisko zonu, LDDK, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru un Rēzeknes Augstskolu.

Nolikums nosaka, ka konsultatīvās padomes sēdes notiek vismaz reizi pusgadā. Līdzšinējās sanāksmēs skatīti jautājumi un rosinātas diskusijas par nodarbinātības veicināšanu, uzņēmējdarbības attīstību un savstarpējo sadarbību, par Rēzeknes interešu pārstāvību reģiona mērogā, plānojot vidējā termiņa attīstību, lai nezaudētu reģionālā centra statusu, uzklautā informācija par pilsētas un novada budžeta prognozēm un Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas attīstības perspektīvām. Pozitīvi vērtējama konsultatīvās padomes vadības iniciatīva sekmēt sadarbību ar valsts institūcijām, kā arī Saeimas deputātiem, kas ievēlēti no Latgales reģiona, aktuālu jautājumu apspriešanai tiek rīkotas plašinātās sēdes.

Konsultatīvās padomes koordinēšanu un sadarbību ar dalībpusēm nodrošina LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvais centrs.

2014. gada I pusgada pārskata periodā Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes sēdes nav notikušas. Pēc konsultatīvās padomes darba devēju puses iniciatīvas 2014. gada 18. jūlijā Rēzeknē organizēta pasažieru un kravu pārvadājumu nozares uzņēmēju, reģionālās darba devēju organizācijas (Rēzeknes Uzņēmēju biedrības) un pašvaldību pārstāvju tikšanās ar satiksmes ministru Anriju Matīsu.

3. LDDK LATGALES REĢIONA DARBA DEVĒJU KONSULTATĪVĀ CENTRA INICIATĪVAS

3.1. LDDK pārstāvniecība valsts un pašvaldību institūcijās reģionā

LDDK reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinatore Latgales reģionā darbojas šādās valsts un pašvaldību institūcijās un darba devēju organizācijās, kā arī konsultatīvajās padomēs:

- Rēzeknes pilsētas domes Ekonomikas attīstības un iedzīvotāju nodarbinātības veicināšanas komisija (no 2009. gada, komisija pārvēlēta 2013. gada jūlijā);
- Daugavpils novada Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome (no 2009. gada);
- Latgales Plānošanas reģiona Sadarbības komisija (no 2009. gada);
- Nodarbinātības Valsts aģentūras (NVA) Rēzeknes filiāles darba grupa aktīvā nodarbinātības pasākuma noteiktām personu grupām realizētāju izvēlei (2009.-2010. gads);
- Daugavpils Trīspusējās konsultatīvā padome (ekspertu grupa) (2010.-2011. gadā);
- Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējā konsultatīvā padome (ekspertu grupa) (no 2010. gada septembra);
- Rēzeknes Uzņēmēju biedrība (valdes locekle) (no 2009. gada novembra).

3.2. Organizētie pasākumi un to efektivitātes novērtējums

Veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Latgales Plānošanas reģiona administrāciju, Rēzeknes Augstskolu un pašvaldību iestādi "Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde" (RSEZ). Šīs institūcijas ar LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra starpniecību izzina uzņēmēju/darba devēju viedokli, lai nodrošinātu interešu pārstāvību biznesam aktuālos jautājumos.

2014. gada I pusgadā īstenotas šādas aktivitātes:

- nodrošināta sadarbība projekta aktivitāšu īstenošanā: SIA COMPERIO apmācības darba devēju organizācijām un uzņēmējiem "Uzņēmuma attīstība un korporatīvā sociālā atbildība" (Preiļos, 2014. gada 19., 26., 27. maijā); SIA "KOMIN" seminārs darba devēju organizācijām un uzņēmējiem "Ir sarunas. Ir rezultāts" (Daugavpilī, 2014. gada 15. maijā).
- Sadarbībā ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību un Preiļu novada uzņēmējdarbības centru 2014. gada aprīlī organizēta Preiļu novada uzņēmēju un pašvaldības pārstāvju pieredzes apmaiņas vizīte Rēzeknē, tikšanās ar uzņēmēju biedrību, uzņēmumu apmeklējumi.
- 2014. gada 4. jūnijā nodrošināta Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un biedrības "Līvānu novada uzņēmēji" pārstāvju dalība reģionālo darba devēju organizāciju/uzņēmēju klubu sanāsmē Jelgavā, kur pēc Jelgavas Ražotāju un tirgotāju asociācijas iniciatīvas sociālā dialoga attīstības un savstarpējās sadarbības veicināšanas pasākumā kopā pulcējās vairāk nekā 60 uzņēmēji no no Bauskas, Jelgavas, Mārupes, Rīgas, Cēsīm, Jēkabpils, Līvāniem Rēzeknes.
- Kopš 2012. gada ir aizsāktas tematiskās diskusijas ar uzņēmējiem par tautsaimniecības attīstību un ekonomikas procesiem Latvijā, aicinot uz sarunu finanšu un ekonomikas jomas profesionāļus. Iepriekš šādās diskusijās piedalījās *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāles galvenais ekonomists Andris Strazds, bet 2014. gada aprīlī Rēzeknē tika organizēta šāda diskusijas ar AS "Swedbank" galveno ekonomistu Latvijā Mārtiņu Kazāku.
- LDDK īstenotā projekta "LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos" ieviešanas laikā Rēzeknē sociālā dialoga attīstība tiek īstenota vairāku institūciju sadarbībā, t.sk. ar pašvaldību iestādi "Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas pārvalde" (RSEZ), kas ir pašvaldības institūcija ekonomisko jautājumu risināšanā. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi, kas darbojas RSEZ teritorijā ir aktīvi dalībnieki sociālā dialoga procesā un piedalās reģionālās darba devēju organizācijas darbībā.

6. attēls: Rēzeknes Uzņēmēju biedrības un Preiļu novada uzņēmēju un pašvaldības pārstāvju diskusija ar AS "Swedbank" galveno ekonomistu Latvijā Mārtiņu Kazāku.

Foto no LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra, 2014. gada aprīlis.

- Koordinējoša loma jauniešu sadarbībai prakses vietu nodrošināšanai Rēzeknes reģiona uzņēmumos. Papildus portāla www.prakse.lv iespējām, tiek apkopotas uzņēmumu iespējas piedāvāt prakses vietas studentiem, savukārt, piemēram, Rēzeknes Augstskola iesniedz apkopojumu par nepieciešamajām studentu prakses vietām. Pirmo reizi šāda iniciatīva īstenota 2011. gada pavasarī, tiek uzturēta pastāvīgi.
- Lai nodrošinātu uzņēmējiem nepieciešamo informatīvo un tālākizglītību, sadarbībā ar Rēzeknes Uzņēmēju biedrību un Biznesa efektivitātes asociāciju (BEA) vienā no aktīvākajiem, sociālajā dialogā iesaistītajiem uzņēmumiem – finiera saplākšņa ražotnē "VEREMS" RSEZ SIA 2014. gada februārī organizēta Efektivitātes diena.
- 2014. gada februārī nodrošināta dalība Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centra "Zeimuļs" sadarbībā ar biznesa izglītības biedrību "Junior Achievement – Young Enterprise Latvia" rīkotajā Latgales reģiona skolēnu mācību uzņēmumu gadatirgus "Ar mīlestību veidots" žurijā, vērtējot vairāk nekā 30 skolēnu mācību uzņēmumus no Rēzeknes, Daugavpils, Ludzas, Lubānas, Madonas, Riebiņiem, Kārsavas, pārrunās sniedzot jauniešiem aktuālu informāciju par darba tirgū pieprasītām profesijām un nākotnes izglītības iespējām.
- Lai sekmētu Latgales reģiona darba devēju sadarbību ar Rēzeknes Augstskolu, uzsāktas pārrunas par Austrumlatvijas studentu karjeras centra izveidi Rēzeknes Augstskolā; 2014. gada jūnijā nodrošināta darba devēju viedokļa pārstāvību praktiskajā konferencē "Kvalitatīvas studijas un pētniecība Latvijas izaugsmei: vai augstskolas un uzņēmumi ir motivēti un līdzvērtīgi partneri?" (dalība ekspertu diskusijā "Motivējošas augstskolu un uzņēmumu sadarbības platformas līdzvērtīgai partnerībai: problēmas un iespējas").
- 2014. gada 21. maijā organizēta LDDK reģionālā vizīte Līvānos: tikšanās ar Līvānu novada domes priekšsēdētāju Andri Vaivodu; uzņēmuma SIA "Līvānu mājas un logi" apmeklējums un tikšanās ar valdes priekšsēdētāju Aleksandru Surguntu; uzņēmuma SIA "Z-light" apmeklējums un tikšanās ar valdes priekšsēdētāju Daumantu Pfafrodu; tikšanās ar uzņēmējiem – diskusijā piedalījās Valsts Ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores vietniece nodokļu jomā Arta Segliņa un Nordea bankas ekonomikas eksperts Gints Belēvičs.

Pasniegti apbalvojumi uzņēmumiem, kuri darbojas 20 un vairāk gadus – hidrotehnisko objektu būvniecības uzņēmumam SIA "LĪVĀNU MELIORĀTORS", degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumam SIA "RNS-D", kravu pārvadājumu uzņēmumam SIA "BALTĪK SISTĒM", kokapstrādes uzņēmumam SIA "Čiekuriņi", kūdras ieguves uzņēmumam SIA "Līvānu kūdras fabrika" un mīksto mēbeļu ražošanas uzņēmumam SIA "SENCIS".

3.3. SVID analīze

<p style="text-align: center;">Stiprās puses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reģionālā koordinatora pieredze pašvaldības darbā un sadarbībā ar reģiona institūcijām, t.sk. Latgales Plānošanas reģions, RSEZ pārvalde, Rēzeknes Augstskola • LDDK atpazīstamība reģionā, partneru uzticēšanās konsolidētam darba devēju viedoklim • Spēcīgas darba devēju organizācijas – Rēzeknes Uzņēmēju biedrība, biedrība "Līvānu novada uzņēmēji" • 	<p style="text-align: center;">Vājās puses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maz pozitīvo piemēru uzņēmēju interešu/viedokļu pārstāvībā nacionālajā līmenī, kas mazina uzticēšanos viedokļu ietekmēšanas iespējām • Daugavpils darba devēju organizāciju vājā kapacitāte • Arodbiedrību "nepopularitāte", darba ņēmēju pārstāvju vai arodbiedrību neesamība nelielos uzņēmumos/iestādēs (līdz 50 nodarbinātajiem) • Ekonomiski un sociāli aktīvie uzņēmumi interešu pārstāvības nodrošināšanai darbojas nozaru asociācijās, trūkst motivācijas iesaistīties reģionālajā darba devēju organizācijā
<p style="text-align: center;">Iespējas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rēzeknes Uzņēmēju biedrības kapacitātes stiprināšana un biedru skaita palielināšana, kas var kļūt par pamatu Latgales reģiona darba devēju organizāciju apvienības izveidei • Sadarbība ar citām biznesa atbalsta institūcijām reģionā, lai sekmētu uzņēmumu iesaisti sociālajā dialogā • Jaunu sadarbības partneru identificēšana Daugavpilī, lai veidotu spēcīgu darba devēju organizāciju, apvienojot lielākos darba devējus un nodokļu maksātājus • Sadarbības aktivizēšana ar LBAS reģiona arodbiedrību centru Daugavpilī, lai veicinātu sociālā dialoga aktivitāti reģionā 	<p style="text-align: center;">Draudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās aktivitātes samazināšanās Latgales reģionā, lielo ražošanas uzņēmumu nelielais skaits • Iedzīvotāju skaita samazināšanās reģionā, uzņēmumu ar nelielu nodarbināto skaitu īpatsvara palielināšanās

3.4. Izvirzītās prioritātes un darba uzdevumi nākamajam pārskata periodam (2014. gada II pusgamam):

- Konsultāciju sniegšana reģiona darba devējiem, uzņēmējiem par sociālā dialoga nozīmī, koplīgumiem, iesaisti darba devēju organizācijās.
- Sadarbība ar novadu uzņēmēju konsultatīvajām padomēm (Rēzeknes novads, t.sk. konkurss “Gada uzņēmējs”; Daugavpils novads, Balvu novads, Ludzas novads, u.c.);
- Sociālā dialoga nostiprināšana Daugavpilī, rosinot uzņēmējus apvienoties DDO; sadarbība ar pašvaldību par Trīspusējās konsultatīvās padomes līgumu;
- Rēzeknes pilsētas un novada Trīspusējās konsultatīvās padomes sanāksmes (1 x ceturksnī);
- Darba devēju organizāciju (DDO) kapacitātes stiprināšana (Rēzekne, Līvāni, Daugavpils novads);
- Sociālā partnerības pilnveidošana (Rēzeknes Augstskola, Daugavpils Universitāte, Rēzeknes SEZ);
- Sadarbība Latgales plānošanas reģiona un Latgales uzņēmējdarbības centra (LUC) aktivitātēs;
- Uzņēmēju iesaiste stratēģisko attīstības dokumentu izstrādē (Rēzeknes pilsētas attīstības programma 2014-2020; Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas attīstības programma 2014-2020);
- Iesaiste Austrumlatvijas Studentu karjeras centra izveidē Rēzeknes Augstskolā no 2014. gada septembra;
- LDDK reģionālā vizīte Latgalē un apbalvojuma “Labākais darba devējs reģionā” pasniegšana (Līvāni, maijs).
- Sadarbība Latgales Plānošanas reģiona un Latgales Uzņēmējdarbības centra (LUC) aktivitātē, t.sk. investīciju kataloga izveidē www.invest.latgale.lv, nodrošinot uzņēmējiem aktuālas informācijas datubāzi.
- Sadarbība Karjeras nedēļas pasākumu plānošanā ar Valsts Izglītības attīstības aģentūru (VIAA) un pašvaldību izglītības pārvaldēm, nodrošinot uzņēmēju iesaisti, sniedzot jauniešiem noderīgu informāciju par darba tirgū pieprasītajām profesijām;
- Sadarbību uzņēmējdarbības izstādes “Rēzeknes Uzņēmējs 2014” organizēšanā;
- LDDK reģionālās vizītes organizēšana Latgales reģionā 2014.gada rudenī.

3.5. Aktuālie jautājumi un problēmas uzņēmumu skatījumā

Iesaistoties lēmumu pieņemšanas procesos un piedaloties vietējo attīstības dokumentu izstrādē (Rēzeknes pilsētas Attīstības programma, ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas Attīstības programma 2014-2020) Rēzeknes darba devēji aktualizējuši vairākus biznesam būtiskus jautājumus.

Būtisks valsts ieguldījums reģiona attīstībā būtu ceļu infrastruktūras uzlabošana, vienlaikus nodrošinot arī lauku ceļu attīstību, kas sekmētu darbaspēka mobilitāti uz pilsētām un novadu centriem. Atsevišķos gadījumos uzņēmēji norāda uz valsts monopoluzņēmumu (Latvenergo, Latvijas Gāze) atbalsta trūkumu ražošanai nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanā vai darbības uzturēšanā.

Rēzeknes reģiona attīstības perspektīvas uzņēmēji saskata industriālo teritoriju attīstībā, zinātnes un izglītības sadarbībā ar uzņēmējiem, lai nodrošinātu inovatīvu produktu attīstību un darba tirgus prasībām atbilstošu speciālistu sagatavošanu. Tajā pašā laikā pastāvošs drauds ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanai ir iedzīvotāju skaita samazināšanās reģionā, kas ietekmē darbaspēka pieejamību.

Darba devēju identificētie biznesa attīstībai aktuālie jautājumi ir arī darbaspēka nodokļu sloga samazināšana, paaugstinot neapliekamā minimuma un atvieglojuma par apgādājamajiem sliekšni; uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaižu piemērošana uzņēmumiem, kas investē ražošanā; tostarp izteikti ierosinājumi par godīgas konkurences ievērošanu publisko iepirkumu un būvniecības procesos, kā arī ES finanšu resursu piesaistē.

Līdzīgi arī Līvānu novada uzņēmēji akcentē uzņēmējdarbības vides attīstībai būtiskus jautājumus – darbaspēja pieejamība, pašvaldību un valsts uzņēmumu sadarbība infrastruktūras projektu īstenošanā, industriālo teritoriju attīstība, ekonomikas izaugsmes tendences, Publisko iepirkumu likums, aktuālītātes nodokļu jomā. Pēc LDDK reģionālās vizītes un diskusijas ar uzņēmējiem un pašvaldības vadību Līvānos 2014. gada 21. maijā LDDK ģenerāldirektore Līga Menģelšone secina, ka “Līvānu novada pašvaldība ir ļoti ciešā dialogā ar uzņēmējiem, attīstās divpusējais sociālais dialogs, izveidota konsultatīvā padome, darbojas biedrība “Līvānu novada uzņēmēji”. Tas nozīmē, ka Līvānu novada uzņēmējiem ir iespēja skaidrā un saprotamā veidā piedalīties novada attīstībā. Otrkārt, pašvaldība ļoti labi izprot savu lomu attiecībā uz uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras un kvalitatīvas dzīves vides veidošanu novadā. Treškārt, iezīmējas ļoti skaidras jomas, kurās Līvānu novada uzņēmēji ir ļoti spēcīgi – optiskās šķiedras ražošana, kūdras ieguve un pārtikas industrija, un var novēlēt, lai šo jomu uzņēmēji kļūst par labākajiem Latvijas, Baltijas un Eiropas līmenī. Kā pozitīvo piemēru veiksmīgai uzņēmējdarbībai noteikti jāmin kompāniju “Z-light”, kas ir pasaules līmeņa ražotājs.”

7. attēls: LDDK reģionālā vizīte Līvānos. Tikšanās SIA “Līvānu mājas un logi”.
Foto no LDDK Latgales reģiona darba devēju konsultatīvā centra, 2014. gada 21.maijs.

Līvānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods: “Līdz ar uzņēmēju konsultatīvās padomes un uzņēmēju biedrības izveidi, iedibināta informācijas apmaiņas tradīcija un daudzi abām pusēm būtiski jautājumi atrisināti. “Dažkārt iedzīvotāji maldīgi uzskata, ka pašvaldībai būtu jārada rūpnīcas un uzņēmumi. Manuprāt vislabākais veids, kā pašvaldība var atbalstīt uzņēmējdarbību, ir radīt biznesam atbilstošu infrastruktūru un nodrošināt iedzīvotājiem izglītības, sociālās, atpūtas, kultūras un sporta iespējas. Tā ir attieksme pret saviem iedzīvotājiem. Lai gan daudz kas ir atkarīgs no valsts un likumdošanas.”